

टिळक महाराष्ट्र विद्यापीठ, पुणे

ग्रंथपालन आणि माहितीशास्त्र विशारद (B.Lib I. Sc.)

परीक्षा : जानेवारी २०२३

सत्र - १

विषय : ग्रंथालय व्यवस्थापन (BL-31-124)

दिनांक : १९/०१/२०२३

गुण : १००

वेळ : स. १०.०० ते दु. १.००

सूचना: १) उजवीकडील अंक त्या प्रश्नांचे गुण दर्शवितात.

प्र.१ योग्य पर्याय निवडा

(१०)

१. व्यवस्थापनाची तत्वे ----- यांनी सांगितली आहेत.
अ) पी. टी. गुयेर्स
ब) हेनरी फेरॉल
क) ऍडम स्मिथ
ड) पीटर ड्रकर
२. POSDCORB ही संज्ञा ----- यांनी तयार केली
अ) गुलिक व आर्विक
ब) हेनरी फेरॉल
क) पीटर ड्रकर
ड) यापैकी नाही
३. मराठीतील पहिले नियतकालिक ----- हे आहे.
अ) दिग्दर्शन
ब) दर्पण
क) तनिष्का
ड) यापैकी नाही
४. नियोजन यशस्वी होण्यासाठी ----- संघटन हवे.
अ) शिस्तबद्ध
ब) व्यवस्थापन
क) अर्थसंकल्प
ड) वरील सर्व
५. परदेशी पुस्तकांच्या बाबतीत ----- पत्र जोडावे लागते.
अ) GOC
ब) NOC
क) अ व ब दोन्ही
ड) यापैकी नाही
६. POSDCORB ----- मध्ये CO ही दोन्ही अक्षरे काय दर्शवितात.
अ) सहकार्य
ब) समन्वय
क) संप्रेषण
ड) यापैकी नाही
७. डॉ. एस. आर. रंगनाथन यांनी नियतकालिकांची ----- पद्धत सुरु केली.
अ) वर्गणी नोंदवही
ब) कार्डेक्स पद्धत
क) त्रिपत्र पद्धत
ड) यापैकी नाही
८. नेवार्क पद्धत ----- यांनी सुरु केली.
अ) डॉ. एस. आर. रंगनाथन
ब) जॉन कॉटन डॅना
क) मेलविल ड्युई
ड) यापैकी नाही
९. शास्त्रीय व्यवस्थापनाचा शोध ----- यांनी लावला.
अ) फ्रेड्रिक टेलर
ब) पीटर ड्रकर
क) गुलिक व आर्विक
ड) हेनरी फेरॉल
१०. ब्राऊन पद्धती यासाठी असते.
अ) ग्रंथाचे वर्गीकरण
ब) ग्रंथ देव घेव
क) ग्रंथ निवड
ड) ग्रंथाचे तालिकीकरण

- प्र.२ थोडक्यात उत्तरे लिहा (कोणतेही २) (३०)
१. POSDCORB ही संकल्पना स्पष्ट करा
 २. नियतकालिक म्हणजे काय? नियतकालिक नोंदणीच्या पद्धती सांगा.
 ३. ग्रंथांचे शत्रू व निगा या विषयी माहिती द्या.
- प्र.३ सविस्तर उत्तरे लिहा (कोणतेही २) (४०)
१. व्यवस्थापनाची १४ तत्वे ग्रंथालयाच्या संदर्भात स्पष्ट करा.
 २. ब्राऊन पद्धती म्हणजे काय? त्याचे फायदे आणि तोटे लिहा.
 ३. दाखल नोंद वही वर सविस्तर टिपणी लिहा.
- प्र.४ टिपा लिहा (कोणत्याही २) (२०)
१. गुड ऑफिस कमिटी
 २. अंदाजपत्रक
 ३. नियतकालिक उपार्जन

English Translation
Library Management (BL 21-124)

- Q. 1 Choose the correct option** (10)
1. Principles of management are stated by

a) P.T. Guyers	b) Henri Fayol
c) Adam Smith	d) Peter Drucker
 2. ----- the developed by POSDCORB.

a) Gulick & Urwick	b) Henri Fayol
c) Peter Drucker	d) None of the above
 3. First magazine in Marathi was-----

a) Digdarshan	b) Darpan
c) Tanishka	d) None of the above
 4. For effective planning there is a need to----- organization

a) Discipline	b) Management
c) Budget	d) All of the above
 5. In case of foreign books ----- letter is to be attached.

a) GOC	b) NOC
c) Both A & B	d) None of the above
 6. What does the two letters CO represent in the acronyms POSDCORB?

a) Co-operation	b) Co-ordination
c) Communication	d) None of the above
 7. Dr. S.R. Ranganathan started the ----- method of periodical.

a) Classified index	b) Cardex system
c) Three Card System	d) None of the above
 8. The Newark system was invented by

a) Dr. S. R. Ranganathan	b) John Cotton Dana
c) Melville Dewey	d) None of the above
 9. Scientific management was founded by -----

a) Fredrick Taylor	b) Peter Drucker
c) Gulick & Urwick	d) Henri Fayol

10. Browne system in the library is meant for
- a) Classification of Book
 - b) Circulation of book
 - c) Selection of book
 - d) Cataloguing of book

Q. 2 Answer the following in short (Any 2) (30)

1. Explain 14 principles of management
2. Explain Browne system? Write the advantage & disadvantage.
3. Write a detail note on accession register

Q. 3 Answer the following in detail (Any 2) (40)

1. Explain POSDCORB concept.
2. What is periodical? Explain periodical charging systems.
3. Give information about the enemy of the book and its care.

Q. 4 Write Short notes (Any 2) (20)

1. Good office committee
 2. Budget
 3. Procurement of periodicals
-